

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Kézsegeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor.

Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társszerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petítor ára bélyegen kívül 16 fill. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor. 60 fill. bélyeggel együtt.

Egy szociális olajcsepp.

Ennek az olajcseppnek az alkalmazása, különösen helyes alkalmazása az aktív államférfiaknak Bismarcktól kezdve Darányiig már igen sok fejtörést okozott. A társadalom gépezete annak minden rétegében nyikorog, hol meg-meg áll, egy-egy sztrajknál recscsen, egyszóval, érezzük, benne van a levegőben, hogy baj van valahol, mi több az egész vonalon.

Ezen alkatrészeinek számtalan eljárásában megnyikkanó társadalmi gépezet, működésének folytonosságát megőrizendők, az államférfiak legtöbbször, már a kiskorban a józan ész megnyilatkozni szokott, megszívlevél Bismarcknak, szálló igévé általánosodott mondását, többé-kevésbé alkalmazni igyekeznek a szociális olajcseppel való kenetetést, felismerve azt a megdöntetlen igazságot, hogy teljesen új gépezet felállítása, nem megy a nélkül, hogy a régisutba ne dobjunk, a mi bár mennyire rozoga és idejét mult legyen a régi intézmény, rázkódtatás nélkül soha sem szokott megtörténni.

A rohanó radikálizmus és a vele egyenes ellentétben álló maradi ódiság között a józan haladás középutja óv meg egyedül az erőszakos rázkódtatásoktól, melyek pusztítás nélkül sohasem mulnak el.

Ez változhatlan természet-törvény. A vihar és zivatar tisztítja levegőt, de sokszor drága áron, mert egyuttal rombol is. Ez olyankor szokott történni, a midőn már fülledt a levegő és a meggyülemlett párak elviselhetlen légnyomást idéznek elő.

Ez a társadalmi életben a forradalmak által szokott történni.

A forradalmak az állam és társadalmi élet viharai, tisztítanak mindenkoron, de törnek, zúznak is, gyakran jót, roszt egyaránt.

Az államélet bölcsessége tehát arra tanította a józanul gondolkozó kormányokat, hogy praeventív okos intézkedéseikkel, mintegy megelőzzék az állam és társas élet bensejében forrongó veszélyt, s a hirhadt szociális olajcsepp alkalmazásával kenegessék a rekesztékeiben, hébe-hóba megrecscsenő állam és társadalmi gépezet sokoldalúan működő kerekeit.

A fenálló rend két nagy ellensége nem nyugszik soha. A szocializmus és elfajult válfaja az anarchia, minduntalan és egyre sűrűbben, rezegteti meg az intézményeket. Hol egy martyr királynő meggyilkolása, hol egy tölténygyár légberőpítése, egy bomba merénylet, a meg-meg ujuló különféle sztrajk, mely időközönként kelevényként pattan ki az állam és társadalom testén, egyre jobban árulja el a

mélyen elharapózott károkat. Ennek külső tüneteként általánosan jelentkezik az elégedetlenség érzete. Alig van megelégedett ember e világon. És ez fájdalmas észlelet.

Azért igyekezzenek azután az állam és társadalom gépezetét vezető körök, intézményeikben, ezen káros tünetek hatása alatt alkalmazni a szociális olajcseppet.

De, hogy ennek eredménye legyen elkerülhetlenül szükséges, az egységes öntudatos eljárás, az államélet és társadalom élén álló minden számbavehető tényezője részéről, a miniszterelnöktől le a falusi bírorig.

Ha már most áll az, hogy minden erőszakos rázkódtatás, visszahatással van mindennemű életműködésre, okvetlenül ezt lehetőleg kerülni, megelőzni kell, s így az államélet a társadalmat vezető tényezőknek ez képezi legfőbb feladatát.

Ha tehát bárki is a vezető elemek közül nemcsak hogy nem kerüli, nemcsak hogy nem előzi meg a rázkódtatásokat, de, sőt tervtelen kapkodással még előidézi azokat; és a szociális olajcsepp alkalmazása helyett maró-luggal keneteti, a kezeire bizott intézmény gépezetét, előbb-utóbb ne csodálkozzék azon, hogy a reá bizott gépezet csütörtököt mond, egyszer csak nagyot recscsen és szét.

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Kigyó volt benne!

— Irta: **Bodnár Gáspár.** —

Orvos barátom szobájába léptem. Meghökkenve hátráltam vissza.

— Na, ne légy gyerek — kiáltott barátom utánam — jer, régen várlak már.

A biztatós szavakra még egyszer oda vetettem tekintetemet, mintha el akartam volna hitetni magammal, hogy a mit az előbb láttam, csak merő álom volt és semmi egyéb.

De bizony nem volt az álom!

Ismét csak azt és ugyanugy láttam, mint mikor az ajtót kinyitottam.

Mit láttam hát?

Egy hosszú, nagy kigyót barátom vállán végignyújtózkodva s derekát szeretettel körülfonta. Színe kékeszöld volt, feje mellett tisztán kivehettem a fehér félhold alakú foltokat.

— Mit csinálsz te istenkisértő? — szólottam megrémülve; és minden percen vártam, hogy a kigyó, melytől gyermekkorom óta mindig borzadtam, halálos csipésével barátom életét kioltja.

Az én János barátom meg csak mosolygott ijjedelmemen. Nyugodtan simogatta a kigyót, kezével leemelte vállairól és felém közeledett.

— Nézd — szólott bámulatra méltó nyugalommal — egy ártatlan sikló, még fogai sincsenek. Tegnap fogattam el szegénykét, horog alakú fogait posztóval szépen kivettem. A szájába eresztett posztóba beleharapott s e harapás fogaiba került.

És a mint János beszélt, a kigyót az én vállaimra helyezte. Megvallom, kissé az inamba szállott a bátorság. Remegtem, homlokom gyöngyözött s jónak láttam kérére fogni a dolgot.

— János barátom, szabadíts meg e kellemetlen vendégtől.

János nevetve vette le vállaimról az ártatlan jószágot s aztán így szólott:

— Azért hivattalak, hogy megkérjelek, jönnél velem a szomszéd községbe, hol ma — ha Isten is úgy akarja — egy furesa gyógyítást fogok végezni.

— Kigyó mart meg valakit? — kérdeztem részvétellel.

— Nem szólok semmit. Hanem csak jer, mondhatom megéri azt a kis időt.

Alig mondá ki e szavakat, kocsi-zörgés hal-

latszott az udvaron. Az inas jelentette, hogy indulhatunk.

A kigyó egész utunk alatt János zsebében volt. Mondhatom, igen jól viselte magát. Néha sziszegett, ki-kidugta a fejét, de különben semmi alkalmatlankodást nem szerzett.

* * *

A falu határában voltunk. Az orvos beszélni kezdett.

— Jó nép lakik e községben, édes barátom. Szorgalmas, munkás emberek, de egy nagy hibájuk van. Elmaradtak a világtól. Az újabb nemzedék most már jó iskolába jár, mégis csak más generáció követi majd a régít. De ezek a régiiek százados hagyományukból, megrögzött rossz szokásaikból egy hajtófat sem engednek. Különösen a kuruzslók és vén banyák teszik bolonddá a szegény népet. Két év előtt jöttem ide, mint körorvos. Az első esztendőben semmi dolgom sem akadt. Ebből a községből nemcsak hogy senki fel nem keresett, de még látogatásaim alkalmával is legtöbb helyen zárt ajtókra találtam. Pedig a halandóság elég nagy. A betegesedési esetek sürűek. Az nekik mindegy! Van kuruzslójuk, egy tucat vén banya, azok főznek, kotyvasztanak. Persze, ha a betegen a természet segít, akkor a vén ba-

rebbenő szilánkjai őt is megsebesítik, esetleg agyon is lapítják.

Egyszóval minden az államélet bármely ágazatában, kormányzással foglalkozó tényezőnek, számolni kell a fizika eme legelemibb igazságszóval; ha nem teszi, okvetlenül kárát fogja vallani.

Három éve mult, hogy Nyitramegye önkormányzata élén, férfiút cserélt. Markhot Gyula alispán erős akarattal legyőzte a magas légkörök ellenáramlatát, le az alulról kavargó porfelleget és sima csendben hajózott be Nyitramegye közigazgatásának élére, látszólag erős kézzel ragadva meg a kormány-szereket. Beköszöntő beszéde mély benyomást keltett megyeszerte, a hang mely ezen végigrezgett, meglepte még a csekély számú hiveit is, annál inkább a kétkedőket, egy időre lekötötte számos elleneit.

A viszhang rokonszenves volt, mert e beszédben több évi tanulságok contemplatív eredményét vélték felfedezni, s remények ébredtek.

Három év elmúlt, s azok, kik e beszéd tagadhatlan mély hatása alatt remélni kezdtek, még mindig remélnek, s a nagyszabású beszéd végkihatásaiban kicsinyes adminisztratív szatócskodásban posványodott el, azon erős conceptióju ténykedés helyett, melyett elhangzása után barát, ellenfél várt egyaránt.

Céltudatos a megye sokirányú életbevágó érdekeit felölelő erős központi működés helyett, a rendelkezésre álló erők ide-oda tologatását látjuk, a hogy azt az arisztokratikus hajlamokkal bíró alispán úr, nem megállapított céltudatos terv alapján megfogalmazott érett megfontolása, hanem annak pillanatnyi szeszélye, vagy valamely befolyásosnak hitt, »gentry« pajtás fondorkodó ravaszkodása hozta magával.

A beköszöntő beszéd után kifüggesztett igazgatási nagykereskedés cégtáblája alatt, a ki ezen boltba befordult, csupán

a mindennapi élet »fortwurstlizására« szolgáló szatócs portékát kapott. És ehez a rendelkezésre álló erők oly chassé croissé séta gyakorlataiban gyönyörködhetünk, mely a Lajosok udvarának is díszére vált volna.

Alig melegegett és élte bele magát valamely tisztviselő hivatalába, menten átsétáltatták máshová, nehogy valahogyan bele találjon tanulni.

És most, midőn jó Darányi Náci gazda-miniszter azon töri a fejét, hogy még az aratókat is lehetőleg állandósítsa és nyugdíjképesse tegye Nyitramegyében, az alispán úr a jegyzők között egész vándorlást rendez, akár csak Mindenszentekkor vagy szent György napján a juhászok.

Hogy a jegyző életfogytiglan meg van választva és a községeknek joga van azokat megválasztani, azzal a *törvény, jog és igazság* eme prononcirozott korszakában Markhot alispán úr édes keveset törődik. Nagyot üt mellére és elfelejtve beköszöntő beszédjének értékesebb passzusait, több önézettel mint jogosultsággal, ismét utánozza az egyik Lajos király szálló igéjét kiált: »Nyitramegye én vagyok!«

Hiszen hogy közibök csapott a jegyzőknek, a kik Bánffy-korszakának kis satarapáivá kamaszkodtak, az ellen senkinek sincs kifogása. Reá szolgált akár hány közülök. De hogy azután azokat, a kik bármi oknál fogva helyükön nem tarthatók, egyszerűen hatalmi szóval a törvény világos rendelkezése, mi több annak holmi furlangos fogásokkal való kijátszásával, egy más községnek, helyettesekül oda ajándékozza, ahoz előbb-utóbb lesz a községnek is nyomatékos szava.

Mert, hogy ez a törvényben biztosított autonóm jogokkal meg nem egyez, az bizonyításra nem szorul.

Az pedig, hogy ennek semmi célja és eredménye nincs, szintén világos. Mert

a jó közigazgatáshoz helyi ismeret kell, különösen a községben. Ha tehát már most 30, 40, 50 jegyzőt elcsereberél, úgy mind a 30, 40, 50 jegyzőségben mind a helyi viszonyokkal ismeretlen emberek alkalmaztatnak, a kik még azokba beletanulnak, hónapok kellene. A helyi autonómia duzzog, tehát hagyja az alispán kakukjait jól magyarul mondva: »kraplizni«, ami mind az igazgatás rovására megy.

Hát adminisztratív célja legalább józan célja aligha van a csereberének. Lehetne politikai célja, de ezzel az alispán úr személyét illetőleg sincs senki tisztában, nem még, hogy célzataival legyen az. Azt sejtjük, hogy a mit más akar, ő nem akarja, de azt, hogy ő mit akar a más nem akarásából, nem bírjuk kibetűzni.

Darányi miniszter még a munkás-kérdésben is alkalmazza a szociális olajcseppet; Markhot alispán már a főszolgabírákat is maró-luggal kenegeti, így akarván a gondjaira bizott gépezetet tovább zakatoltatni.

Milyen szép is volt az a beköszöntő: v. »számítok minden tényező közreműködésére és azt szívesen veszem« — akkor!

Most!

Ezt akarom! parancsolom!

De megváltóztál kedves vármegyém! a ki a 20-as évek végén, ablakon akartad kidobálni az adminisztrátorokat.

Nincsenek már Uzsovicok, Ocskayak, Babóthyak és Brogyányiak! Törpe epigonjaik derekát tönkre marta az alispáni szociális olajcsepp.

Vates.

Az örökimádás társulatáról.

P. Eymard Gyula Peter a XX-ik század küszöbén kiváló és fontos társulatot alapított, az Oltáriszentség társulatát papok és világi kath. hívek számára.

P. Eymard tudta, hogy az isteni titok szolgáltnak kell első sorban a legsz. Oltáriszentség

nya gyógyította meg, ha a beteg elhal, Isten akarta így. A második évben mégis sikerült egyes gazdákhöz bejutnom. De mennyi fáradsággal!

— Van különösen egy betegem most — folytatja az orvos — a kihez épen indulunk. Pár hónappal ezelőtt még olyan volt, mint egy erős tölgy, a mely dacolni képes a legnagyobb viharral. Most megtört, vézna ember, a ki alig bír a lábán állani. Egészségtől duzzadós piros arca besett, izmos karjai elsorványodtak, alakja olyan, mintha csak a koporsó párnáját keresné. A kuzuzslók kifáradtak gyógyításában, környezete el-sorvadt a bányakodásban, a jajgatásban. Vagyonos, jómódu gazda, övéi féltik életét, hát végre hozám fordulnak.

— Mi baja van — kérdezem részvétellel — annak a szegény embernek?

— Kigyó van a gyomrában! A falu bábája mondotta, hogy mikor a nyári pajtában aludt, akkor mászott a gyomrába.

Ez alatt a faluba értünk. A kigyós beteg esinos, tiszta házban lakott.

A ház körül nagy néptömeg gyülekezik. A mint kocsink megáll és mi leszálltunk, még jobban sereglettek a falu lakosai a beteg házához. Vasárnap lévén, a falu apraja-nagyja ottan volt.

A nép közt tompa zugás volt hallható. Egy

éltebb gazdához így szól egy görnyedt vén aszszony:

— Az Ur Istennel akar szembeszállani ez a doktor?

— Csak a sok pénzt vesztegeti, meg a patikáriust hizlalja, válaszolá a gazda.

— A kit egyszer megszállott az ördög kigyó képében, annak bele kell vesznie.

— Ha én nem tudtam rajta segíteni, jöhet ide az operenciás tengeren túlról is a doktor.

— Én is amondó vagyok.

Az udvar kellő közepére lökött ez alatt a népsokadalom. A beteg egy tőken ült s mellette az én doktorom foglalt helyet.

Borzasztó volt arra az emberre még csak reánézni is. Olyan volt a szerencsétlen, mint egy élő tilalomfa, melyről azt tartják az emberek, hogy meg van átkozva. Senki sem mert feléje közeledni, még saját felesége is csak lopva vetett reá egy-egy pillantást. Szemei zavartak voltak, mint a tébolyodottnak, arcán a kétségbeesés és halál gondolata vágtak mély, sötét barázdákat.

— Mikor érezte mozogni legutoljára? — kérde a doktor s egy kendővel letörölte a szegény ember verejtékeit.

— Alig egy órája — válaszolt nyögve lassu,

elfojtott hangon. Ugy érzem, hogy már ide jött a mellemre, nemsokára a torkomat fogja rágni.

Az orvos arca elkomolyodott. Végig fektette a beteget egy tiszta gyékényen s elkezdte tapogatni egész fel a légsőig.

— Bálint ne féljen, itt van ni — ugrott fel az orvos jókedvűen — én mondom, hogy egy óra alatt ki kell neki jönnie.

— Doktor ur! az Isten szerelmére kérem, csináljon vele valamit, mert megőrülök!

Annyi elkeseredés, annyi bánat volt az ember szavaiban, hogy a pogány is megszánta volna.

— Elő kell hozni hamar azt az üst felforralt tejet! — kiáltott a doktor s eltávolította jó messze a körülállókat.

Két markos legény hozta az üst tejet. Közvetlen a szerencsétlen ember elé tették. Ugyanaz a két ember hozott egy kecskelábot.

A doktor segélyével reakötötték a beteget, úgy, hogy a fejével lefelé lógott s szája majdnem érintette a tejet. Aztán elküldötte a két embert kissé távolabb.

Csak a doktor és én állottunk közvetlen közelében.

A doktor ismét el kezdte nyomogatni a beteg gyomrát, úgy mint az előbb.

Fájdalmasan nyögött a szerencsétlen ember.

Levelezés.

Styávník, 1900. június 19.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Van szerencsém becses tudására hozni, hogy községünkben a „Fogyasztási Szövetkezet“ megalakult. Miután a trencsényi kir. törvényszék szövetkezetünk alapszabályait megerősítette és szövetkezetünk becégjegyzetett, ez alkalomból nem lesz fölösleges szövetkezetünkről egyet-mást elmondanom.

Fogyasztási szövetkezetünk létesítése a nép eszméje. E szövetkezet létesítésének szükségét elsőben a nép hirdette, hangsúlyozta, körében terjesztette. A mit a nép óhajtott, azt az értelmi tényezők megvalósították. A nép eszméjének tartalmát és alakot adtak.

Ily értelmi tényező első sorban a helybeli érdemdús f. plébános úr, Ballay István, a ki 30 éven át a népet oktatta, nevelte, tisztességes gondolkodásra és életre szoktatta, különösen a részegséghez hozzászokott népet a szószeres értelmében ujjaalakította, a józan életmód boldogító útjára terelte. Különösen a hitélet terén elvülhetlenek az érdemei, a mit azért hangsúlyozok, mert az istenfelő népben megvan mindazon előfeltétel, mely valamely eszme megvalósításához szükséges.

Fogyasztási szövetkezetünk megalakítása körül más értelmi tényezők is működtek. Pro dompo sua nem írok. Említetlenül nem maradhat Neuschel István, helybeli kántortanító. A szövetkezet létesítése körül kifejtett buzgalomával, fáradságával, nemkülönben az üzletvezetőség tisztének elvállalásával példáját szolgáltatva azon kántortanítóknak, a kik e pályára meggyőződésből léptek, a keresztény eszmék bátor terjesztői és az anyaszentegyháznak hithű fiai.

Ezen értelmi tényezőkön kívül sok styávníki *gazdának* a nevét kellene följegyezni. Ha fogyasztási szövetkezetünk megkezdí működését, a főt. Szerkesztő úr kegyes engedelmével e buzgólkodók neveit is megemlítem, mert méltók, hogy a nagy közönség neveiket olvassa és tudja méltányolni ama törekvést, mely a legutolsók körében támadt és keresztény eszmék diadalához vezet.

Fogyasztási szövetkezetünk részvényekből alakult meg. Egy egy részvény 20 korona. Eddigélé közel 500 részvény hirdeti e szövetkezet életrevalóságát és jövőjét.

Hogy szövetkezetünket biztos alapokra építsük, e célból Bartha Mária özvegy asszonyságtól

megvettük a szövetkezet házának felépítésére szükséges és megfelelő telket a hozzá való birtokkal együtt 4900 forintot. A szövetkezet házának felépítése, berendezése, összköltsége meg fogja haladni az 5000 forintot.

Szövetkezetünk háza már pléhfedő alatt diszeleg mindnyájunk örömére.

A szövetkezet belső és külső ügyeit az igazgatóság és a felügyelő bizottság intézi. Az igazgatóság tagjai: Schmid Géza elnök, Neuschel István elnökhelyettes és üzletvezető, Csuecz István pénztáros, Gezso István, Bobrik István és Czalay János igazgatósági tagok. A felügyelő bizottság tagjai: Ballay István elnök, Bobrik Mátyás, Lieszkovszky István, Bielik János, Város János.

Augusztos hó végével szövetkezetünk megkezdí nyilvános működését. Tudom, hogy a keresztény eszmék hirdetői és terjesztői szövetkezetünkre Isten áldását kívánják. Mi a szövetkezet szerény tagjai ezen alkalomból a hatalmasok, a keresztény értelmiség támogatásáért esedezünk.

Mivel fogyasztási szövetkezetünk biztos jövőnek és állandó virágzásnak elejébe tekint, ha intenciónk megvalósul, szövetkezetünk föllendültét azok érdeméül fogjuk felróni, a kik a keresztény eszmék diadalra juttatásáért rettenthetlenül küzdöttek.

Legmélyebb tisztelettel

Schmid Géza.

Ujdonságok.

Egyházmegyei hírek. Déra József, trencsényi javadalmaz Wörishofenbe, dr. Chorényi József illavai esp.-plébános hosszabb údulésre Trencsény-Tepliere utazott.

A honvédség köréből. Tombor Jenő, honvédhadnagy, Tombor Kornél nyitrai gyógyszer nagytehetségű fia, Lévaról Nyitrára lón áthelyezve. — A lévai zászlóalj e heten Nyitrára vonult be ezredgyakorlatokra, honnan csak aug. elején tér vissza.

Eljegyzés. Varannai István gimn. tanár, eljegyezte Kropácsy Margit kisasszonyt, állami tanítónőt Szakolcán.

Népünnepély. Ma jun. 24-én délután a szigeten népünnepély lesz, melyet a helybeli kath. kőmives egyesület rendez. A tiszta jövedelem saját alapja javára fordítatik. Ezen egyesület rövid fenállása óta felette hasznos sőt szükségesnek bizonyult és örömmel konstatáljuk, hogy tagjaik, kik azelőtt leuézett páriák voltak, egyre inkább

íranti tisztelet és szeretettől áthatva kell lenniök, ha az Oltáriszentség ajtatosságnak meg akarják nyerni híveiket, tudta ő, hogy nem egyszer meny nyire bizonyulnak be a papoknál e szavak: „quotidiana vilescunt“. Azért alapított egyháziak számára egyesületet, kiváltképen az Ur szőlőjében működők számára, kik bizonyos szabály szerint gyakori látogatás s imádással tisztelik a legfőbb papot az Oltáriszentségben.

E társulat „Sacerdotum Adoratorum“ név alatt ismeretes mindenütt és ekkoráig mintegy 69 ezer tagot számlál. Püspök urunk ő mlga 1894. jan. 11-éről keltezett körlevelében e társulatot különösen ajánlani kegyes volt a papságnak.

A kath. világiak számára alapított örökimádás társulata abban áll, hogy a beiratkozottak havonként legalább egy órát szentelnek a leg-szentebb Oltáriszentségnek.

Ezen eszmét szolgálni, az örökimádás társulatát a világi kath.-al, a felvidéki kath. hívekkel megismertetni célja egyházmegyénk egy neves papjának, az eucharisztikus ima egyik lángbuzgalmú terjesztőjének: Laszáb György pleb. urnak, kinek kiadásában — az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával — e napokban jelent meg említettünk könyvecske tót nyelven.

Első sorban ismerteti a társulat célját; P. Eymard szellemében kidolgozott alapszabályokat, a felvétel feltételeit, a búcsukat egybekötve a lelki előnyök és tanácsokkal. Vázolja a társulat szellemét és annak kiválóbb ünnepeit. Mindezeket bezárja püspök urunk ő mlga jóváhagyó aláírása. Folytatólagosan a legföls. Oltáriszentség tiszteletére megírt órák (horae) következnek mintegy 30 oldalon. A könyvecske függelékét képezi: Jézus legsz. Szívéről szóló litánia és a megkérelő ima.

Mi szívünk egész melegével üdvözöljük a kiadó urat, hogy ügybuzgalma folytán e hiánypótló könyvecske éppen most látott napvilágot, a midőn az „Örökimádás társulata“ iránt melegebb érdeklődés kezd érvényesülni úgy az egyháziak, mint a világiak körében.

A kath. hitélet emelését pusztán és egyedül egyházi vallásos társulatok révén érhetjük el. S ha ez áll, képzelhetjük mily bámulatos eredményeket képes felmutatni a kath. hitélet terén a vallásos társulatok legszebbike: az „Örökimádás társulata“.

Laszáb plebános úr (Nyitra-Ivánka) könyve az ezt plebániájukon megalakítani akaró lelkes uraknak teljes tájékozást nyújt. Ára?

Benyács István.

Egyszer csak nagyot szorít az én doktorom a betegem. Ez elvisítja magát, a kigyó villámgyorsasággal s valóban páratlan ügyességgel a doktor zsebéből az üstbe került.

— Itt van ni! — kiáltotta a doktor hangosan s abban a pillanatban talpára állította a betegem.

— Itt van, győződjék meg saját szemével, hogy kicsaltuk a bitangot, mely kendnek annyi keserves napot szerzett. Jöjjenek barátaim, szólott a néphez — győződjének meg maguk is!

A nép zúgott, tombolt örömeiben.

Bálint gazda talpra állott, arca a feltámadás fényében ragyogott, tagjai, mint a villám, hirtelen ruganyosokká lettek. Majd a doktor nyakába borult és sirt örömeiben. Majd beszaladt a házba, kihozott egy bunkós botot s az ártatlan, szegény siklót úgy össze-vissza verte, hogy az ott nyomban elgémberedett.

Igy ment végbe a furcsa gyógyítás, melyre engem a jó lelkű doktor meghívott. S igazsága volt, megérte azt az időt, a mit reá szenteltem, mert legalább elmondhatom, leírhatom ezt a népnek, mely még ma is tele van balhiedelmekkel. Ezeket a babonás dolgokat pedig azok a büntetni való javasasszonyok még jobban élesztik a szegény emberekben.

Diadalmasan ültünk aztán kocsiba.

A nép kendőket lobogtatott felénk s üdvkiáltásokban tört ki.

Én is végtelenül örültem. Hisz e népbe most már az én kedves doktorom kiírthatlan bizalmat oltott.

— Nos látod — szólott János — erre hivatalak én.

— De holnan vehette ez a szerencsétlen ember azt a rögeszmét, hogy ő benne kigyó van?

— Honnan? — válaszolt a doktor s szemében harag cikázott. Nézd itt van egy füzet, itt a másik, itt a harmadik. A szegény ember pénzt ad érte és pénzéért megbóditja saját fejét.

Átvettem a kis füzeteket s ott mindjárt lapozni kezdettem. Borzasztó rémhistóriák vannak bennök. Az egyikben megtaláltam egy királyfi történetét. Kedvese azzal boszulta meg magát a királyfín, hogy lába alá megbúbájozott kigyócsontot tett, melynek az a hatása volt, hogy a királyfinak egy vadászat alkalmával álmában kigyó ment a gyomrába. Épen úgy van leírva a következő ménye, mint azt valóságban ezen a szerencsétlen betegem láttuk.

Ezt olvasta Bálint gazda, ennek lett a boldondja s majdnem áldozata.

— De miért nem világosítottad fel a népet, hogy te vitted a kigyót oda? — kérdeztem a doktortól.

— Még nem lehet — válaszolt. Nincsenek arra eléggé megérve. Ha megteszem, ismét gyanu ébred a szegény ember lelkében s visszaesik előbbi képzelte betegségébe. Majd eljön az idő, mikor ezt is belátja a nép!

Sziporkák.

A szemléltető oktatásból. A tanító előadást tart az öt érzékről, már elvégezte a látást, hallást stb. még csak az izlés van hátra. Ekkor így kezdi: Karcsika, mondd csak mit csinálsz a szájaddal? — Nyalok. — Hát még? — Eszem. — Jó, de még mit, te osztályelső? — Beszélék. — Helyes! De mit csinálsz még? — Néma csend. — No Pistike talán te tudod? Mit csinálsz, ha a kávé nagyon forró? — Pistike: Ott hagyom.

* * *

Tanító: Minek nevezzük azt a rossz embert, aki egész nap a korcsmában van.

Lajoska: Korcsmárosnak.

haladnak a művelődésben. Az egyesület pénztára az idei tavaszkor uralkodott munkahiány folytán nemes céljának megfelelően több mint másfélszer koronát kamatnélküli kölcsönképen osztott ki tagjai közt. A derek egyesület hathatós támogatást érdemel.

Papszentelés. Püspök ur ő méltósága f. hó 28-án csütörtökön a vári székesegyházban, végzett növendékpapjainak föl fogja adni a hajkoronát és kisebb rendeket; 30-án a subdiakonátust; július 2-án a diakonátust és 4-én ugyanazokat áldozó-papokká szenteli. Az isteni tisztelet minden alkalommal reggel 8 órakor veszi kezdetét.

A nyitrai oltáregylet ma június 24-én délután 1/4 órakor a katolikus kör helyiségében közgyűlést tartja. Ugyanekkor az egyesület a katolikus kör helyiségében ez évi kiállítását is megnyitja, mely még jun. 25, 26 és 27-én is látható d. e. 9—12. és d. u. 3—5, úgy hogy a vidékiek is kényelmesen megtekinthetik.

Nyitráváros képviselő-testülete e hó 20-án dr. Rudnay Sándor polgármester elnöke alatt rendes havi közgyűlést tartotta. Az ülés kezdetén kijelenti a polgármester, hogy régi szokáshoz híven, július és augusztus hónapokban a képviselő-testület rendes közgyűlést nem tart, ha csak elodázhatlan ügyek nem igényelik. Palásthy Vilmos interpellálja a polgármestert, mikor szándékozik véget vetni azon állapotnak, hogy a piaci hyénák a termelőket már az országuton kora reggel megállítják, tőlük az árukat potom áron megvásárolják, és aztán a piacon a fogyasztó-közönségnek 100% nyereséggel eladják. Ezen mesterséges drágítás ellen minden szigorral kellene eljárni. A polgármester válaszában kiemeli, hogy az új vásártér szabályzat már is alkalmazásban áll, és tudomása van róla, hogy a rendőrkapitány az ilyen kofákat érzékenyen megbüntette. — Bengyák István helybeli asztalos egy temetkezési intézete ügyében, ki díszes üvegoldalas halottas kocsija részére a hid-utca legutolsó házában egy lakatlan udvaron egy felszert építettett, ezen felszer használatát azonban a rendőrkapitány betiltotta: a polgármester azt mondja, hogy ezen ügy nem is a közgyűlés elé tartozik, hanem miután az alispán is másodfokulag ezen ügyben döntött, a vállalkozó kérvényét megújíthatja. — A Nyitricska szabályozása és részben leendő befedése ügyében, a pályázatra 3 ajánlat adatott be a tanácshoz, 1) Pitle és Brausewetter pozsonyi cég 6% engedménnyel, 2) Morton József nyitrai vállalkozó, ki 8% felülfizetést kér és 3) Bázs Mihály budapesti vállalkozó 23³/₁₀% engedménnyel. A polgármester az utóbbit ajánlja mint a legelőszöb ajánlattevőt, kinek megbízhatósága felől Budapestről és Kecskemétről teljesen nyugtató választ kapott. Határozatott, hogy ez utóbbival kössenek meg a szerződés, ki 3 hónap alatt a munkával elkészül. A beoltozott árok feltöltése végett a tanács a nyitrai káptalannal alkudozásba bocsátkozik, hogy a tulajdonát képező és a Zobor alján levő domb agyagföldjéből anyagot vehessen. A robbanó szelítarra vonatkozólag határozatott, hogy az a Rákóczy halmon 948 korona költséggel építtessék fel Freissberger Viktor és Morton József bérlok által, kik azt egyelőre 12 évre bérbe venni szándékoznak, s a költség 7% kamatának megfelelő bért fizessenek. — A polgármester jelentést tesz budapesti utjáról, a hová e 6-án az igazságügyi miniszter meghívására egy a törvényszéki palota-építése helyének megállapítása tárgyában tartott értekezleten részt vett. A polgármester arra kérte a minisztert, hogy tekintettel a város fejlődésére, a palotát ne a városon kívül, mint az itt járt közegei javasolták, hanem a belterületen azaz a honvéd lakanyán belül építtessék. A polgármester javasolja többi közt a Szent László-téri háztömböt, a hid-utcai püspöki kertet, a káptalan utcának egy részét és még más helyeket megvételre. A kormány e célra 2500 □ ölet szükségel. A nemrég itt járt

miniszteri kiküldött szakközeg már most meggyőződött arról, hogy a méntelep-kaszárnya mellett a palota nem állhat, mert eszközölt furások folytán már 3 méternyi mélységben vízre akadtak. S miután a törvényszéki épülettel fogház is lesz kapcsolatos, az olyan vizenyős talajon nem lehet. A miniszterium azt kívánja a várostól, hogy a 2500 □ öl területet ingyen adja, vagy pedig a költségeknek differenciáját fizesse meg. A polgármester kifejtette a miniszter előtt, hogy a város ily területtel a város beltekén nem rendelkezik, s pénzbeli hozzájárulást mostoha anyagi viszonyai miatt nem teljesíthet, anélkül, hogy az adózó polgárok vagyoniilag tönkre ne mennének, és kérte a minisztert, hogy mentse fel a várost ilyen elviselhetlen áldozat alól. A polgármester indítványozza, hogy felirat intéztesse a miniszterhez, melyben kéri, hogy ezen ügyben a város közhatalóságának közreműködését is vegye igénybe.

A Pográny és vidéki kisgazdák a földművelésügyi miniszter kegyes engedélyezése folytán Karsay Imre plebános és Bihary Gyula körjegyző vezetése alatt tanulmány-utra indulnak Kecskemétre, nem mint a lapokban jelezve volt, június 30-án, hanem július hó 1-én, vasárnap, esteli vonattal, megérkezés Kecskemétre július 2-án déltben, délután megtekinthetik a földművelési iskolát és 3-án a nevezetes kecskeméti barackvásárt. Az utazásban részt vesz Gerencsér, Csitár, Geszthe, Bodok községek kisgazdái 4—5 és Pográny község 20—22 taggal.

Nyitrávármegye közigazgatási bizottsága június hó 13-án tartotta meg rendes havi ülését. Az ülés elején a főispán üdvözölte a néhai Dióssy Imre helyébe beválasztott Eszterházy János grófot, ki most először jelent meg itt s azonnal 3 albizottságba beválasztottak. Az alispán előterjesztései közt érdekel bennünket azon keresk. miniszteri leirat, hogy a miniszter Nyitrávárosát az *interurban telefon hálózatába a jövő évben be fogja olvasztani*. Eszterházy gróf kéri a közigazgatási bizottságot, hogy hasson oda hogy Nyitra vidéke is kössenek össze Nyitra városával; nincsen semmi kétség, hogy a szükséges előfeltétek nem jelentkeznek. Ő maga kért már a minisztertől engedélyt, hogy Ujlak községet Nyitrával saját költségén telefonnal összekötni óhajtaná, de a miniszter azt nem engedte. A privígyei legtöbb adófizetők lajstroma összeállítván, s miután ellene felelbezes nem adatott be, jogerőre emelkedett. Sporzon Ernő azonban a belügyminiszternél panaszt emelt, hogy a lajstromba Modrányi Iván, ki jelenleg Nyitrán mint megyei árvaszéki ülnök alkalmazva van, Privígyen mint virilista szerepel és viriliss szavazati jogát dr. Filberger Gyula privígyei főszolgabíróra ruházta át. A belügyminiszter ezen ügyet azonban érdemlegesen el nem intézte, hanem elintézés végett a közigazgatási bizottsághoz leküldte, mely Sporzon panaszával elutasította. A bajnai szatócok kérvényt nyújtottak a pénzügyigazgatóságához, melyben adóösszeállításért folyamodnak. Kérelmüket indokolván azzal, hogy mióta Bajnán a szövetkezeti bolt megnyitott, azóta hozzájuk egy lélek sem jár vásárolni, s boltjaik bejáróit pókháló lepi el, mert a nép az ujjannan nyitott szövetkezeti boltban szerzi be szükségleteit. Magyar Miklós pénzügyigazgató előadása folytán, mert az adó 3 évre már előre megvan alapítva és kivette, az adó elengedésnek helye nincsen; kérvényezők elutasítottak.

Fürdők látogatása. Pöstyén fürdőben a hozzánk beérkezett 30. számú névjegyzék szerint összesen 1534 vendég fordult meg.

A pogrányvidéki hitelszövetkezet folyó évi június hó 14-én tartotta meg Karsay Imre elnöke alatt 1899. évi zárszámadását. A jelentésből kitűnik, hogy alakuláskor tagjainak száma 88 volt, jelenleg 178-ra megy 202 jegyzett üzletrészes. Üzletrészekre befizetve lett 3940 frt 80 kr, 1569 frt 55 kr betétet kezeltek, a ta-

goknak 28633 frt 62 krt kölcsönöztek részben váltóra, részben kötelezvényre, melyből azonban 19087 frt 50 kr a központ által nyújtott hitel-fizettetett ki. — A 118 frt 47 kr tiszta nyeresémből 11 frt 85 kr a tartalék-alaphoz, 106 frt 62 krból 5% az üzletrészek osztalékára fog fordíttatni. — Rövid 5 évi fenállása bizonyítja a szövetkezet áldásdús működését. Igaz ugyan, hogy nagyobb mérvű kölcsönök lettek felvéve, a mitán egyeseknek feltűnik, de ha meggondoljuk azt, hogy a nép nagyobb része az uzsorások kezében lévén, nyögtek a nagy kamatok alatt, melyektől hogy megszabadíthassák és kis birtokát az elárverezéstől megmenthessék, az eredeti tőkét kellett nekik rendelkezésükre bocsájtani, mert csakis így lehetett őket megmenteni. Elérték azt, hogy a nép megtanult gazdálkodni és ma már büszkek arra, hogy ma már 25 frtos kifizetett üzletrészek van, melyre már 5% osztalék jut. A befizetett üzletrészekből, a heti hatosokból, már 3940 frt folyt be december 31-én és mai napig meghaladta már a 4000 frtot. Ha a szövetkezet meg nem alakul, úgy ezen összeg csak az idegenek zsebébe gazdagította volna. A szövetkezet szerzett azonkívül 1000 frt lefizetéssel házat, mely csinosan restaurálva a fogyasztási és hitelszövetkezet, valamint az alakulóban levő gazdakörnek adandó szállást. — A mit eddig összetett kezekkel némán néztünk, miként zsákmányolja ki a tudatlan nép jóhiszeműségét a kereskedelem zászlaja alatt az uzsorások polypkarjai, most a szövetkezet egyesülésre birta az embereket és ez gátat vet az uzsora minden fajának. Büszkén mondhatom, hogy hitelszövetkezetünk a kezdet nehézségeit szerencsésen legyőzve, teljesen megerősödvé segítheti ikertestvérét a fogyasztási szövetkezetet és erős a reményem, hogy rövid pár év múlva megnyit-hatjuk a községi magtárt is. Isten áldásával egyesült erővel, a falusi triumviratus (pap, jegyző, tanító) összetartásával, lelkiismeretes, becsületes és önzetlen munkáddal ujjalakítható a legel-hanyagoltabb község is. A gárda készen áll, csak vezér kell a népnek. K.

Ritka temetés. Marmaroszigeten Nyisztor András nevű iparosnak két gyermeke halt meg egyszerre, kik ikrek voltak. A gyermekeket két lelkész temette és pedig egy görög katolikus és egy református. Ennek pedig az a magyarázata, hogy a gyermekek vegyes vallású házasságból születvén, nemök szerint követték a szülők vallását. A menet kijövet az udvarból kétféle oszlott, az egyik a gör. kath., a másik a reform. temető felé vette útját az 1868. 43 t.-c. nagyobb dicsőségére.

Zsámbokréthi takarékpénztár redivivus. Tegnap tartott meg a nyitra-zsámbokréthi takarékpénztár rendes évi közgyűlése, — írják lapunknak — nagyszámu részvényesek jelenlétében, kik az egész részvénytőke felét képviselték. E közgyűlés volt hivatva határozni az intézet további léte és nem léte felett. Igaz, tagadhatatlan tény, hogy intézetünket előbbi időkben, s közelmúltban nagy veszteségek érték, a mi szinte egyik főoka volt ama bizalmatlanságnak, melyet a betevő felek intézetünkkel szemben tanúsítottak. A tegnap megtartott közgyűlés azonban minden kételyt kizáróan igazolta a nagyközönségnek, hogy ámbár az intézetet nagy veszteségek érték, és ezek teljes összegben leírásba hozattak, mind a mellett oly vagyona maradt az intézetnek, mely a betevő feleknek betéti tőkéik biztonságára nézve feltétlen kezeséget nyújt. Ezen körülmények a közgyűlés előtt beigazolást nyervén, a jelen volt részvényesek összesége az intézet további fenállását elhatározta, s nagy lelkesedéssel fogadta ft. Spányik Tamás chinoráni esperes-plebános úrnak alábbi nyilatkozatát, hogy mint az intézetnek einöke, állásában nemcsak hogy továbbra megmarad, arról nem is mond le, hanem ha a részvényesek bizalmát továbbra is fogja bírni, azt a jövőben is elfogadja, s az intézet érdekei-

nek előmozdítása és felvirágoztatása iránt minden lehetőséget meg tesz, s leghőbb óhaja az intézet tovább fenmaradása. Ezek után kiegészített az igazgatóság létszáma, mely jelenleg következő tagokból áll: Spányik Tamás elnök, Perényi József, Kadarász Gusztáv, dr. Hoselitz Ferenc és Kadarász Endre. Reméljük, hogy azok, kik irántunk előbbi időben oly feltétlen bizalommal viselkedtek, azt a bizalmat nekünk a jövőben ismét nyújtani fogják, s elismeréssel lesznek irányunkban, látván, hogy mily óriási megrázkodtatáson mentünk keresztül, s kiállván a nagy viharokat a Mindenható Isten jóakaratóból továbbra is fogjuk magunkat fentartani. Isten velünk! Nyitra-Zsámbokrét. 1900. június 22-én. Előtte: *Markovich Gyula*, nyitra-zsámbokréti takarékpénztár igazgatója, *dr. Hoselitz Ferenc*, járási orvos, igazgatósági tag.

Kinevezés. Plochmann Emil nyitravárosi állatorvosnak neveztetett ki.

Kostyál Pál, Nyitraváros nyug. polgármesterét és nejét szül. Riszner Cornelia úrnőt súlyos csapás érte. F. hó 17-én rövid néhány napi szenvedés után 9 éves fiacskájok Károly, sarlachban elhunyt. A megboldogult gyermek a legjobb tanuló volt osztályában, és nem csak szülei, hanem ezek ismerősei is őszintén sajnálják. Mért is magunk részéről is a legmélyebb részvételt osztozunk a súlyosan látogatott szülők pótlhatatlan veszteségében.

A nyitrai óvodában. Nagy napjuk volt jun. 19-én a nyitrai kicsinyeknek. A vizsgán tudvalevőleg erősen drukkol a bajszos jogász, meg az embert hasogató doktor, hogy ne drukkolna hát az óvodai „honremény”, mikor annyi sok bácsi meg néni oda jön, hogy meghallgassák, amit az apróság „arca verejtékével” egy álló esztendeig gyűjtögetett. És bizony nem csekélység az, amit ezek elsajátítottak. Odahaza közülök nem egy parancsolt a mamának is, sőt nem bírt vele az egész ház, itt meg a Gabriella k. testvér keze alatt úgy megpuhul, mint a vaj. Legérdekesebbek a kis babák bodros-fodros fürtjeikkel nagyobbára fehér ruhában, világoskék övvel, úgy a hogy a lourdesi Szűz Máriát ábrázolni szokták. A kis babák így felpiperézve egészen úgy néznek ki a liliputi padon, mintha Kertész Tódor diszmuáru kereskedéséből vagy a bécsi „Zum Storeh” (ez lesz az igazi!) áruházból kerültek volna ide. Anyit is tudnak mondani, hogy: Papa! Mama! Sőt még többet is. Aludni is tudnak, mint aféle tökéletes babák. A Gabriella testvér megkezdte a rigorozumot velők a cosmogoniából. Nem is könnyű kérdés, századok óta hasztalan török rajta fejüket a tudósok, hogy „Ki teremtette a világot?” És ez apróság elmondja, hogy a világot az Isten, és pedig semmiből, teremtette. Tudományuk még tovább is terjed. Az „órangyalkákról”, a kicsinyek legjobb barátjaikról is tudnak feleletet adni. Azután jön egy aranyos kis baba hatalmas bokrétaival az elnöklő nagys. Vagner József kanonok úr elé. Pereg, de hogy pereg a nyelvecskéje, csak lassan mozog, hiszen alig tud még beszélni, de azért kivágja bátran tudatában lévén annak, hogy most az egész világ szeméi rajta függenek. Nézem, nézem a bokréta, s úgy látom, hogy nincsen abban oly szép rózsza, mint az a kis bimbó, mely most pici kezeiben tartja. Azután jön egy ökölyi kis dalia, gondosan öltözött, okos fiucska, és „Március 15-éről” szaval bátran, lelkesen két strófát; a harmadiknál forogni kezd vele az egész világ, s mint a fuldokló körülnéz segítség után, de Gabriella testvér ságása már későn érkezett, mert a március 15-iki hős sirva fakad. Mellettem ülő mamája pirul, pedig a jelenet így sokkal szebb, mintha elszavalta volna. E zokogó hős olyan, mint a bécsi világhiállítás világhírű szobra: a kényszerített imádság. Azután jöttek a tavasz személyesítői, mind-mind aranyos kis babuk, az egyiknek ruhája bőven megrakva fecskékkel, a másik ibolyával, a harmadik falevéllel, kiből

pompás énekesnő lesz majd idővel. Szébbnél-szebb játékok, melyeket csak megnézni, de híven leírni nem lehet. S melyekért méltó dicsérettel halmozta el Vagner kanonok úr az intézet párját ritkító vezetőjét: Gabriella testvért.

Aki négy gyermeket is képes megfizetni. F. hó 20-án Darázi községbe áthajtatott egy nyitrai zsidó szeszkereskedő — nevével még nem szolgálhatunk — ki egy másik kocsisal előződni akarván, eszeveszetten hajtatott át a közsegen, miközben egy 4 éves gyermeket elgázolt és a fogat a fiu fejéről egészen lehámozta a bőrt, úgy hogy dr. Pivinger Emilnek, kihez a szerencsétlen gyermeket hozták, 29 varratott kellett eszközölnie, míg a fejbőrt helyrehozta. Ez még nem baj, ez csak szerencsétlenség, ami eddig történt. Legérdekesebb ami következik. Mikor a szeszkereskedő elgázolta a gyermeket, Ivancsik, darázi gazda utána futott és megragadta a gyeplőt, mire a zsidó azzal felelt: „No bizony, négy olyan gyermeket is tudok megfizetni.” Csak konstatálni akartuk, s reméljük, hogyha csakugyan annyi sokat szerzett a pálinkás hazafi, a nyitrai bíróság kellőképpen meg fogja taksálni, s ráadásul még olyat is szól reá, amit egyáltalában nem lehet megfizetni. Amint egy gyermekéletnek nincs is szabott ára.

A nyitramegyei központi hitel-szövetkezet mint az országos központi hitel-szövetkezet tagja, 1900. évi június hó 28-án d. e. 10 órakor a nyitrai városháza nagytermében rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok értelmében meghívotnak. Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárószámok megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság 8 tagjának választása. 6. Felügyelő bizottság összes tagjának választása. 7. Netáni indítványok. 1899. évi december hó 31-én a tagok száma 140, üzletrészeinek száma pedig 573 volt. A felügyelő bizottság által megvizsgált évi mérleg a szövetkezet helyiségében kifüggesztetett és mindenki által megtekinthető. Kelt Nyitra, 1900. június hó 8-án. *Az igazgatóság.*

Főispáni látogatás. *Osztrólczy Géza*, trencsenmegye ifjú főispánja e hó 16-án jött első ízben Illavára saját elegáns négyes fogatán hivatalos szemleuttra. Nem mondhatnám, írja tudósítónk, hogy valami „egyetvő” éljenzéssel, meg lelkesedéssel fogadtattott volna, — kivéve a független elem lelkesedését — mivel járásunkban, ne tagadjuk, Bánffy huszárjai még csapatosan vannak, és nem szívesen nézik a fiatal főispán hivatalos körutját, de hisz ő nem is jött magát unneveltetni — saját szavai szerint — hanem hivataloskodni! — A városban felállított diadal-kapunál dr. Chorényi József esp.-pleb. magvas beszédben üdvözölte a főispánt a község nevében. Beszédjében kiemelte, hogy népünk amily szegény a földi javakban, époly gazdag az igazi valláson alapuló szabadság iránti szeretetben, valamint a hazaszeret és áldozatkészségben s kéri a főispánt, hogy a nép állapotát megismerve, mindenkor gondját viselje. A főispán úr válaszában előadta hivatalos látogatásának a célját, a mely abban nyilvánul, hogy ő a néppel megismerkedni akar, a járás ügymenetele fölött személyi meggyőződést szerezni, és első feladatának tekinti mindenkor, hogy a nép javát előmozdítsa, jogos igényeit teljesítse; utolsó mondatát nagy „éljenzés” követte. Erre elhajtatott a főszolgabíró hivatalos helyiségehez, a hol azt behatóan megvizsgálta. Ezután a küldöttségeket fogadta. Első volt a kerületi papság, ezt követte Illava község képviselő-testülete, a Turista egyesület, az Izraelita hitközség, a takpénztár és a járás jegyzői kara. Dél felé többeknél látogatásokat tett, hosszabb ideig időzvé a plebánián. Delutáni 2 órakor a város, valamint a környék értelmisége a főispán tiszteletére 60 terített diszbebédet adott. Itt különféle megjegy-

zésekre adott okot Kubinyi György képviselőnek távolléte, sokan abban látták magyarázatát, hogy a negyedik húr is elpattant és ő... nem játszik tovább. A díszszónok Sipeky Sándor képviselő i. p. inf. volt, ki jobban teszi, ha más haladatosabb témát választ, és nem Osztrólczy főispánja keletkezését. Főispán diplomacie azt válaszolta, hogy ő nem kereste a főispáni méltóságot, és senkinek sem állt utjába, de a kormány a trencseni főispánra a nem épen békés időben egy oly férfit keresett, a ki ment minden pártállástól, amit bennem talált. Tosztjátán kifejezvé törekvését is, amely abban áll, hogy a járás független elemeit harmóniába hozza, azért élte az „elite” járás értelmiségét, kivált annak független elemeit. Delután 5 órakor Vektoriz György helybeli főszolgabíró kíséretében és fogatján elhajtatott Prileszre br. Skrbenszky Fülöp látogatására. — A főispán beszédjei után bizunk Trencsenmegye jobb jövőjében, természetesen csak úgy, ha a szót tett követi, és ha rossz tanácsadóit kevésbbé követi, mint önaön akarátát.

Alig van gyógyforrás, mely első-rangu orvosi tekintélyek által oly egyhangu elismeréssel találkoznak, mint a beregvarmegeyi Schönborn gróf féle *szolyvai, luhi Erzsébet és polenai* gyógyvizek. Egyetemünk kitünőségei közül, különösen dr. Kétli, dr. Bókai, dr. Than tanár urak, számos magántanár, közkórházi főorvosok, a bécsi egyetem tudós professzera Widerhofer dr. elismerő nyilatkozatban adtak kifejezést a források gyógyhatása és alkatrészeinek szerencsés összetétele felett. Ujabbán a budapesti klinikai bizottság a következő hivatalos értesítést küldte a gyógyforrások bérlőségének: A budapesti kir. magyar tudomány-egyetemi klinikai bizottság, f. évi március hó 15-en tartott 50-ik rendes ülésében, a Schönborn-Buchheim Ervin tulajdonát képező szolyvai, luhi Erzsébet és polenai ásványvizek termékeinek gyógyhatását méltányolva és elismerve, azoknak a klinikai betegeknek leendő alkalmaztatását elhatározta s esetről esetre igénybe veendő. Miről címetet tisztelettel értesíteni van szerencsém. Budapest, 1899. máj. hó 18-án. *Kétli s. k.*, a klinikai bizottság elnöke.

Közgazdaság.

Tehenészetünk legfontosabb téli takarmánya a répa.

Elismert es a legtöbb helyt kellőleg méltányolt dolog is, hogy a tehenészetek téli takarmányául a répa nélkülözhetetlen.

Nékülözhetetlen pedig azért, mert a tejelésre jótékony befolyással van s a répát fogyasztó tehenek mindig több tejet adnak aránylag, mint amazok, a melyek répát nem esznek. Igaz, hogy a répa vízdús eledel lévén, a tej minőségét nem igen javítja, csak mennyiségét szaporítja, de elvégre is nálunk Magyarországon nagyon kevés helyt fizetik meg a tejet minősége szerint, ha pedig megfizetik, illetve ha a tej minőségét is javítani akarjuk, megtehetjük azt a répa etetés dacára is, az által, hogy korpát, olajpogácsát vagy más erőtakarmányt, illetve nagyobb mennyiségű, jó minőségű szenát is etetünk a tehenekkel, miáltal nemcsak hogy nagyobb mennyiségű de jobb minőségű tejet is fognak azok produkálni.

Tehenészettel foglalkozó gazdaságok tehát már most tavasszal gondoljanak a jövő telre s termeljenek annyi répát, a mennyi a következő télen a tehenészet részére bőven elég is lesz. Csak persze nem mindenütt természetnek annyit, a mennyit kellene s ez az oka, hogy sok helyt tél közepén elfogy a répa s nagyot apad a tej-mennyiség épen akkorra, a mikor az legértékesebb. Hogy milyen kitünő takarmány a répa, bizonyítja azon körülmény is, hogy természetesen az utóbbi 25 év alatt 50%-al emelkedett s a bevetett terület nagysága most is évről-évre je-

Ientékenyen fokozódik. A talaj és égalji viszonyok is elég kedvezők a répára, eltekintve talán az alföld egy kis részétől s így a termésátlagok is kielégítőek, habár már Németországban is az országos átlag 15-5 mm.-val nagyobb, mint nálunk. Ezen körülmény jórészt abban leli magyarázatát, hogy Németországban a műtrágyákat sokkal kiterjedtebben használják a répa termesztésénél, mint nálunk, mert tudvalevő dolog, hogy a szuperfoszfát és chilisalétrom használatát épen a répa hálalja meg legjobban; cukorrépat nem is igen természet ma már senki műtrágya nélkül. A takarmányrépára pedig nem kevesebb hatása van a műtrágyának. Csak egy példát említek fel. Egyik hazai uradalmunk szuperfoszfáttal és chilisalétrommal kísérletezett répa alá 20 holdon olyanformán, hogy egy holdas parcellákat szakított ki, a melyek közül két holdra nem alkalmazott műtrágyát, a többiekre pedig felváltva alkalmazott, az egyikre 100 kg. szuperfoszfátot, a másikra pedig 100 kg. szuperfoszfátot és 50 kg. chilisalétromot. A csupán szuperfoszfátos táblákon a termésátlag 35 mm. volt nagyobb holdanként mint a nem trágyázotton: a répa értékét métermázsánként 50 krral számítva, kitesz az 17-50 frtot mint bevételi többletet, a melynek terhére csupán az 1 mm. szuperfoszfát irandó. A második csoport tábla, a mely 100 kg. szuperfoszfátot és 50 kg. chilisalétromot kapott 96 mm.-val termett többet, mint az, a melyik nem volt műtrágyázva, a mely többletnek az értéke 48 frt. szemben a szuperfoszfát és chilisalétrom árával, a mely körülbelül 11 frtra tehető. De számos más kísérlet is kedvező eredménnyel végződött, úgy, hogy a ki természetlagait fokozni akarja, meglehetősen biztonságosan nyulhat e műtrágyákhoz.

Természetesen lényeges befolyással van a termés nagyságára a répa félesége is, a talaj megmunkálása, a répa ápolása. Mindezeket már túl vagyunk, de a chilisalétromnak fejtrágyaként való alkalmazásával még sokat javíthatunk a termésen.

Egy kiváló almozó anyag. Alomnak majdnem mindenütt szalmát használnak, a mi tekintettel arra, hogy olesó és bővében van, helyes is; de ott, hol szalma nincs elég, vagy ahol könnyen szerezhető be a tőzeg és nem igen kerül többé a szalmánál, ott csakis a tőzeget kellene alomnak használni, mert az puha fekhelyet nyújt, az ürülékkel jól keveredik, azt jól felszívja, megköti a könnyen bomló nitrogén vegyületeket, szagtalaná teszi az istállót, konzerválja a trágyát. A szalmának felszívó képessége nem oly nagy, mint a tőzegé; mert míg a szalma sulyának csak 2-3-szorosát szívja fel, addig a tőzeg 6-8-szor annyit képes megkötni. Egy baja van a tőzegnek s ez az, hogy megnehezíti az állatok tisztántartását; de ezen a bajon is lehet segíteni az által, hogy midőn azt az állatok alatt elhintettük, tejébe még vékony rétegbe szalmát helyezünk. Különösen löstállókban tanácsos a tőzeget így használni, mert a lovak félnek a tőzeg sötét színetétől s nem akarnak arra lefeküdni. Mint trágya anyag is igen jó szolgálatot tesz, különösen ha műtrágyák alkalmazásával iparkodunk annak egyoldalúságát ellensúlyozni.

A burgonya termőképességét határozatosan csakis trágyázással segíthetjük elő. Foszforsav iránti szükségletét az istállótrágya körülbelül fedezi ugyan, de azért foszforsavban szegény talajon az istállótrágyának kiegészítése foszforsav trágyával nagyon jövedelmezőnek bizonyult. A nitrogént is lehet műtrágyába adni, ámbár kétségtelen, hogy az a burgonya százalékos keményítő tartalmát leszállítja, de emeli a holdankénti termést. Főleg salétromot adnak és pedig egy részét az ültetésnél, másik részét az első kapálás előtt.

Az ugoroka nagyban való termelése nagyon jövedelmező, termelése nagyon ajánl-

ható főleg oly középbirtokosoknak és kiscgazdáknak, kik nagyvárosok közelében laknak, mindég biztos piacra találnak. Ezt a következtetést vonatkoztatjuk le a z'naimi földmívelési és szőlőmívelési iskola jelentésében levő cikkéből, a mely szerint egy hektár ugorokának tiszta jövedelme 377 frtra, vagy egy kat. holdra átszámítva, körülbelül 210 frtra rügött. A termelés költsége és pedig telektőke kamatja, szántások, istálló és műtrágya alkalmazása, mag, ápolás, aratás, válogatás, fuvarozás stb. 438 frtot tett ki; s ezzel szemben 2500 tányérról 815 frt nyers bevétel éretett el. E számokat olvasva önkénytelenül is felmerül a kérdés, hogy miért alszik a magyar gazda, s miért forszirozza mindig csak a búzát és ismét a búzát.

Szarvasmarhadíjazás Miaván. A Nyitramegyei Gazdasági Egyesület által a f. júni hó 26-án kedden Miaván rendezendő szarvasmarhadíjazás a vásártéren reggel 9 órakor fog megtartatni. A díjak bélyeges nyugta ellenében rögtön kifizettetnek. A miava vidéki birtokos, bérlő és gazdatiszt urakat ez uton is kéri az egyesület a bíráló-bizottságban való részvételre.

Kirándulás Kecskemétre. A pográny vidéki kiscgazdák júli hó 1-én este indulnak Nyitráról Kecskemétre. A kik a társasághoz saját költségükre csatlakozni akarnak, jelentkezzenek a f. hó 27-ig a Nyitramegyei Gazdasági Egyesület titkárnál. A kirándulók a harmad osztályon féljeggyel utazhatnak. A kirándulás 3 napot vesz igénybe

Irodalom.

Falusi tüzhelyek címen egyik ismert népies írónk, Bodnár Gáspár tanítóképző tanár egy vaskos elbeszélés kötetet adott ki. Bodnár zamatos, magyaros stílusával a közélet főbb kérdéseit szóví vonzóan egyes elbeszélésekbe s így akarja a népet erkölcsösségre, jellemességre és hazafiasságra szoktatni. Céljának elérésére a legalkalmasabb eszközt alkalmazza, magát a népet szövegeztetve meg. Szerző manapság ez irányban egészen eredeti és ugyszólván önálló munkásságot fejt ki s fiatalabb íróink közül többen követhetnek. Az elbeszélésekben szinte érezhető a nép szíverése, eszejárása, eszmemenete. A követválasztás izgalmaiban összekocant kortesesoportok, ősi szokását, gubáját szégyenlő községi bíró, a pletykázó asszonynépesség, összeveszett házastársak, a szegény földmívelő urrá lett fiával, az elaggott földmívelő, a strájkoló munkások, a munkáról hazatérő munkás-ember, a szüretelő, a bucsúzó ujoncok, a babonás falusiak és a kaján lelkű vadaskodó banya, mintha csak valóban előttünk állának. A műveltebb körök is élvezettel olvashatják eme elbeszéléseket s soha jobbat nem tehetnek, mintha az érdemes népet e kötettel megajándékozzák. Példányonként egy koronáért kapható a szerzőnél Szatmáron.

***** CSARNOK. *****

Valami Chináról.

Az osztrák-magyar tengerész katonák aligha reméltek, hogy rövid idő alatt a tőlünk 14,000 kilométernyire fekvő Chinában operálni fognak. A mennyei birodalomban azonban eddig még nem igen volt alkalmunk valami imponáló föllépésre. Csak huszonöt osztrák-magyar katona szállott partra, hogy az angol, francia, német, olasz és amerikai tengerészekkel együtt Peking felé vonuljon. Hadseregünk történetében azonban az 1900. év június hava mégis emlékezetes marad.

A keresztes hadjáratok óta ez az első eset, hogy az osztrák-magyar monarchia Ázsiában hadi operációkba bocsájtkozik. A mult században egy

osztrák-magyar hadihajó akart ugyan osztrák-magyar gyarmatokat alapítani a nikobári szigeteken, de ez a terv meghiusult.

Az európai hatalmak mostani közös akciója most tulajdonképen a kaukázusi fajnak védekezése a mongol faj ellen. A mongolok már kétszer fenyegették a kaukázusi fajt. Először másfél évezred előtt, mikor a hunok egész Galliáig nyomultak, másodszer pedig hetedfél száz évvel ezelőtt, mikor a mongolok és tatárok Európát egész Dalmáciáig és Németország közepéig elpusztították.

Most, úgy látszik, elérkezett a revanche ideje. Oroszország északnyugatról lassan, de biztosan nyomul előre, hogy Chinát gazdaságilag kiszákmányolhassa.

Európa népessége 365 millió. Ennek a sok embernek kenyér is kell, s ha valamely ország, mint Anglia és Németország, nem termel eleget, akkor olyan gyarmatokról kell gondoskodnia, a melyekben tultermelés van.

Egykor igen nagy akadályokat gördített a chinai kormány az idegen kereskedők beözönlése elé. 1840-ben még csak egyetlen kikötő nyílt meg az európaiak előtt, — a kantoni, s itt is igen sok korlátozással engedtek csak meg az európaiaknak a kereskedést. Az opium-háboru eredménye több új kikötő (köztük az azóta nagyon föllendült Shanghai) megnyitása volt, s Hongkong szigetének (83 négyszög kilométer) angol kézre jutása. A következő években Amerika és Franciaország is kapott engedményeket; 1844-ben megengedték a franciáknak, hogy öt kikötőben katolikus templomot építsenek, s a következő évben kieszközölték a keresztény vallás szabad gyakorlatát is.

Nemsokára kitért ezután Dél-Chinában a Taiping-lázadás, amelyet egy chinai tudós szított politikai érdekekből. E lázadás alatt, amely tizenégy évig tartott, — s e közben elpusztították a nankingi híres porcellán-tornyot is, — a lázadók egész Tien-Cinigi nyomultak. Akkor is az idegeneket támadták meg. A Peiho mellett levő erődből 1859. június 21-ikén ágyuztak az angol és a francia hajórajra, 1860. augusztus 21-ikén pedig ugyancsak Taku-ból támadták meg az angolokat, — épen úgy, mint most a napokban.

Az angolok és franciák 1860. okt. 23-án elfoglalták Pekinget, a melyet több mint egy hóig a kezükben tartottak. E háboru után, amelynek folyamán Oroszország elfoglalta az Amur-földet s a Koreától északra terjedő partvidéket, az európai nagyhatalmak állandó követeket küldöttek Pekingbe. Évenként egyre több kikötőt nyitottak meg az európaiaknak, úgy, hogy a kikötők száma végre már huszonnégyre rügött.

Az angolokkal és franciákkal vívott háboru befejezése után az európai hatalmak is segítségére voltak Chinának a lázadás leverésében. A legutóbbi nagy lázadás a koreai volt 1894-ben. Ekkor már a Koreára évszázadok óta igényt tartó japánok is beleavatkoztak a dologba, aminek tudvalevőleg háboru lett a vége. Yamagata japáni tábornagy egész Peking közeléig nyomult s a chinaiak 1895. április 17-ikén Simonosekiben kénytelenek voltak békét kötni.

China csak Orosz-, Német- és Franciaországnak köszönhetette, hogy ekkor nem volt kénytelen lemondani a japánok által követelt félszigetről. Viszonyásul meg kellett engednie az oroszoknak, hogy Mandzsú-országon át vasutat építhessenek; Franciaország a dél-chinai bányavidékekre és vasutakra tette rá a kezét, Németország pedig 99 évre „kibérelte“ a Magyarországnál jóval nagyobb Kiao-Csaut.

Az európaiak tehát negyven esztendő óta rohamosan terjeszkedtek Chinában. Az idegenek ellen való gyűlöletnek tehát, amely a chinai népek évezredek óta egyik főjellemonása, — volt elegendő tápláléka.

A katonaság létszáma az 1895-iki hivatalos statisztika szerint 1.174,000 ember.

Ha valakinek az exotikus sürgönyök folytán valamiképpen eszébe jutna átrándulni a boxerek mozgalmas hazájába, és elhatározását rögtön követné a tett és ma, — június 24-én — el is indulna oda, valószínűleg már lényegesen megváltozott viszonyokat találna a háboru színhelyén. Mert igen sok víz folya le addig a Jang-ese-Kiang folyón, míg oda érne. Ha egyetlen órát sem vesztegelne, hanem megszakítás nélkül azonnal folytatná útját, akkor is csak augusztus elején érkeznek meg Takuba, az idegen hatalmak flottáinak gyűlöhelyére. Még azon esetben is, ha a hajója seholy órát sem vesztegelne, akkor is 40—42 napot venne igénybe az útja.

Az Egyesült Államok és Anglia már csaknem évtizedek óta tartanak ugynevezett „repülő hajórajokat”, melynek működési tere a Csendes-Oceán, Keleten a kínai, japáni és Csendes-Oceánbeli szigetek. A német birodalom Kiaoesau okkupálása óta szintén biztos és meleg fészket épített flottája számára. A forradalom mai centrumához, Takuhoz a német flotta alig néhány száz tengeri mérföld távolságban a saját kikötőjében fekszik.

A Kínával szomszédos japániaktól eltekintve, legelőnyösebb pozícióban vannak az oroszok. Míg egyrészt Szibéria déli oldala sok száz mérföldnyi hosszúságban közvetlen szomszédságban van Kína északi részével, tengeri úton is alig van valamivel távolabb tőlük, mint a japániak, amennyiben Vladivosztkban, Dél-Szibéria keleti pontján, alig néhány mérföldnyire a kínai határtól, jól megvédett kikötőben egész flotta horgonyoz.

Ma Taku uralja e helyzetet; t. i. egyelőre Taku az a pont, amely körül a fent említett flották összpontosítva várják a történéseket.

Ez a szegény nyomorult falu nem álmodta, hogy valaha ily világhírű esemény központja lesz. Szűk, bűzös és piszkos sikátoraiban gyéren ödög a nagybárá munkásokból és kulikból álló falu népessége, amelynek egyetlen fenntartója az a néhány erőd és bástya, amely a Pei-Ho két partján dombokra építve örökdió a folyó torkolata fölött.

A Takuban horgonyzó hadihajók a Pei-Hon nem folytathatják útjukat, mert a zátonyokon — meg a folyó csekély mélysége következtében — egy mérföldnyire sem haladhatnak. Tiencinbe — Peking tulajdonképpen védbástyájába — csak a szárazföldön juthatnak tovább a detasírozott csapatok. És mivel azt a rövid kis vasutat, mely eddig összekötötte Tiencint Takuval, a kínaiak mindjárt a forradalom kitörésekor szétrombolták, kizárólag a gyalog-utra szorítkozik a közlekedés. Igaz, hogy a távolság a két pont között nem több, mint 45—50 km; de ez a rövid út és a Pekingig vezető mintegy 180 kmnyi út oly elhanyagolt, oly szomorú és kietlen, hogy csak nagy megerőltetések árán tehetik meg nagyobb katonai csapatok.

Maga Tiencin semmiben sem különbözik Kína bármely más nagyobb városától. Ugyanazok a rendkívüli keskeny, ocsmány, bűzös utcák, melyek a várost körülvevő vályogfal egyik kapujától a másik kapuig terjednek, néha 5—6 kilométer hosszúságban. A városnak egy milliónál több lakosa van és az utcák oly tömve, zsufolva vannak a nyüzsgő, tolongó, handabandázó, ordító és üvöltő ember-tömegekkel, mintha mind a millió ember egyszerre tartózkodnék az utcákon. A sűrű házsorokat helyenkint épp oly sűrű erdőségek váltják fel; ezek között széles tavak és mocsarak, melyeknek békanyálas csunya zöld vizét sűrűn ellepi a hatalmas testű bivalyok csordája, meg a rendkívül rut külsejű disznók kondája.

Akármelyik sűrű lombzatu erdőből kilépve, az ember ismét benne van a legsűrűbb ember-tömegekben. Ismét emberáradat, emberek hőmpölygése, ordítás, hadonázás és legfőbbképpen ismét hihetetlen, orrfacsaró bűz.

Es mily elképzelhetetlenül vegyes publikum ez az utca népe! Széles hátú, hatalmas lábikrájú kulik majdnem teljesen meztelenül; elelmet áruló férfi- és asszonykófak, borzasztó kinézésű belpoklosok, undort gerjesztően eltorzított, ocsmány testüket majdnem meztelenül mutogatva; kiszurt szemű bűnösök, vak koldusok; elítélt gonosztevők, nyakukon a nehéz fagallérral, mely teljesen megakadályozza őket az élet minden fázisában; sem ülni, sem feküdni, sem inni, sem enni nem tudnak e nyomorultak.

Tiencin egy millió lakosának jelentékeny része, mintegy 50—60 ezer ember lakik a — vizen. Ama nagy csatornában, mely észak-déli irányban végighúzódik a város közvetlen közelében, a víz színe nem is látható. A vizen uszó sampangok és kisebb hajók oly sűrűn fekszenek egymás mellett, hogy a szó szoros értelmében elborítják a vizet. És e temérdek vízjárómű tömve, zsufolva van emberekkel. És minő élet! Ha meggondoljuk, hogy ezek az emberek azért laknak sampangokon, mert nem képesek egy önkényesen rakott nyomorult agyagviskóra sem szert tenni a szárazföldön, akkor elképzelhetjük, hogy minő népség ez.

Es az oly sokat emlegetett boxerek nem egyebek, mint ezek az itt leirt emberek. Nem szekta az, sem titkos társulat, hanem maga a kínai nép!

Ami pedig az ugynevezett katonaságot illeti, erre nézve a legegyszerűbben azt lehetne mondani, hogy az — nincs. Névleg, papíron, mintegy millióra teszik a menny birodalmának haderejét. Ez azonban úgy értendő, hogy háboru esetén Kína mintegy millió embert képes fegyverbe állítani. Ez a millió ember áll a fegyházkából kibocsátott fegyencekből, a tengerparti

városok kikötőjében munkátlanul őgyelgő zsvány arcu fickókból, meg a dzsunkékból kidobott vagy erőszakkal elvitt legényekből. A fegyverzés pedig abban áll, hogy ennek a gyűlevész hordának, a hihetetlenül gyáva bandának a fejébe nyomnak egy otromba nagy szalmakalapot, a lábaira adnak egy bambusz-rostból csinált fatalpu cipőt, a felső testére adnak egy kék vászon lebernyegyet, amelyet a derékon egy piros vászondarab köt össze és ezzel megvan az egyenruha. Azt pedig, hogy ez a katona igazi katona, azt el kell hiúzni mindenkinek, mert a hátán meg a mellén egy bakarasnyi kerek fehér vászon-lap van felvarrva, amely óriás betűkben azt tartalmazza, hogy *vitéz*.

A felfegyverzés pedig abban áll, hogy ennek az embernek kezébe nyomnak valamit, amit valaha, Európának vagy Amerikának valamelyik hadseregénél — puskának hittak, de most, amikor átadják a kínai *vitéznek*, már nem egyéb, mint egy lyuk, amely körül van öntve vassal. A 9 milliméteres fegyverekhez kiosztanak nekik 7 milliméteres töltényeket; az egyik zászlóalj kap szuronyt, a másik zászlóalj pedig kap egy övet üres töltényekkel, zsoldot pedig nem kap egyik zászlóalj sem; a fizetését hajtsa be önmaga a tisztelt polgártársaknál. *B. N.*

Telefon.

H. I. Nekünk okvetlenül tudnunk kell, hogy ki a beküldő. Ha a járási orvos elmulasztotta kötelességét, felhívjuk rá az alispán ügyelmét, de csak úgy vaktában nem tehetjük közzé panaszát. Mert hátha nem is igaz. Hátha csak bennünket be akarnak ugratni. Akkor aztán anonyim levéllel fedezük magunkat? A mi hallgatásunkra feltétlenül számíthat. Mi akkor is titokban tartottuk a beküldő nevét, midőn a titoktartás saját érzékeny megkárosodásunkkal járt. De, hogy a beküldő még előttünk is incognitó maradjon, abba nem megyünk bele.

CORREPETITORNAK

ajánlkozik a szümlőre egy VIII. osztályt végzett tanuló kisebb gyermekek mellé.

Cim a kiadóhivatalban.

Jó házból való

— I e a n y —

Aitner Ferenc csemegeüzletében Nyitrán

1-2. felvétetik.

Gróf Schönborn-Buchheim Ervin bereg m. uradalmából.

Szolyvai gyógyforrás.

Dr. KETLI, dr. BOKAI, dr. WIDERHOPFER tanár urak és számos orvosi tekintélyek nyilatkozatai alapján kitünő sikerrel ajánltatik: köszvény, hólyag s vizeleti szervek bajainál; cukorbetegség, húgyhomok, epekő; a torok és tüdőszervek bántalmainál, étvágytalanság és gyomor-megbetegedéseknél.

Kitünő izü ital, igen üdítő viz.

Gyomorbajok elleni specificum

A Luhi Erzsébet gyógyforrás.

A gyomor rendetlen működésénél, gyomorsav tulságos képződésénél, gyomorégés, böfögés, a gyomor elnyálkásodása, a gyomor és bél krónikus hurutja alkalmával kitünően beválik; a torok, gége és hörgők idült hurutos állapotában sikerrel alkalmaztatik.

Elsőrangú üdítő és asztali ital.

Védjegy.

Polenai gyógyforrás.

Elsőrendű diätétikus viz; legüditőbb asztali viz, borral vegyítve kitünő, tejjel vegyítve a legjobb nyálkaoldó szer.

Kizárólagos főraktár: **FELSNER JON. urnál Nyitrán.**

Első os. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

Homlokzat-festék-gyár

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstr. 120. (saját házában).

Arany-érmekkel kitüntetve.

Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya és gyári társulatok, Pépitési vállalatok, építőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítója. E homlokzat-festékek, melyek mészen földhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában különként 16 krtól fölfelé szállítanak és a mi a festék szintiztaságát illeti, azonos az **olajfestékkel.**

Mintakártya, ugyszintén utasítás kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

M. kir. posta- és távirida-igazgatóság Pozsony.

42.227/1900 szhoz.

Pályázat.

A m. kir. posta, távirida és távbeszélőnél betöltendő 135 gyakornokjelölti állásra ezennel pályázatot nyitok.

Ezen állásokra az 1883. évi I. t.-c. 14. §-a alapján mindazok pályázhatnak, a kik középiskolát, vagy ezzel egyenrangú más tanintézetet, érettségi vizsgával sikeresen végeztek, 18-ik életévüket betöltötték és magyar állampolgárok.

Ezen feltételeken kívül a pályázók községi erkölcsi bizonyítvánnyal feddhetetlen előéletüket, közhatalosi orvosi bizonyítvánnyal pedig ép és egészséges, a posta és távirida szolgálatra testileg alkalmas voltukat tartoznak igazolni.

A sajátkezüleg irt és születési, orvosi, erkölcsi és iskolai bizonyítványokkal felszerelt kérvények, a már közszolgálatban állók által felettes hatóságuk, a közszolgálatban nem levők által pedig az illető főszolgabíró, vagy polgármester útján, folyó évi július hó 31-ig aszerint, a hol a pályázók alkalmazást óhajtanak nyerni, a budapesti, kassai, kolozsvári, nagyvárad, pécsi, po-

zsonyi, sopronyi, temesvári vagy zágrábi posta- és távirida-igazgatóságához nyújtandók be.

A pályázók közül kiválasztottak az illető posta- és távirida-igazgatóság felhívására, az igazgatóság vezetőjénél személyesen jelentkezni tartoznak, aki azután felfogadásuk iránt végleg határoz.

A felfogadott posta és távirida gyakornokjelöltek *eskü helyett ezt pótló fogadalmat tesznek*, két (2) korona napidíjban részesülnek, a következő feltételek mellett lépnek szolgálatba.

1. Állásukat az illető posta- és távirida-igazgatóság felhívására folyó évi szeptember hó 1-én, vagy ha az igazgatóság másképp rendelkezik, ehhezkepest elfoglalni tartoznak.

2. Kötelesek a posta- és távirida-igazgatóság által kijelölendő hivatalnál, melynek fogvelmi hatósága alatt állanak, a posta- és táviridakezelést gyakorlatilag elsajátítani s ott rendes szolgálatot teljesíteni.

3. 1901. évi szeptember hó 1-én saját költségükön Budapestre, illetőleg Zágrábba fognak áthelyeztetni a posta- és távirida-tisztképző tanfolyam szabályszerű hallgatására.

4. A posta- és távirida-tisztképző tanfolyam tartama alatt, mint annak rendes hallgatói a tanfolyami szabályzatnak minden tekintetben alávetik magukat, tehát a beiktatási és tandíjakat

is, ha ezek alól a szabályzat alapján föl nem mentetnek, fizetni kötelesek.

5. Napidijaik élvezetében a tanfolyamnak 10 óra terjedő ideje alatt is megmaradnak, de ennek fejében a tanfolyam székhelyén lévő posta- és távirida-igazgatóság rendelkezése szerint, szabad idejükben gyakorlati szolgálatot tenni tartoznak.

6. Azok viszont, akik gyakorlati alkalmaztatásuk alatt teljesen beválnak, a posta- és távirida-tisztképző tanfolyam szabályszerű elvégzése s a posta- és távirida-tiszti alapvizsga sikeres letétele után, és pedig ha a vizsgán minden tantárgyból jeles eredményt tudnak felmutatni, posta- és távirida-tisztekké, különben pedig posta- és távirida-gyakornokokká neveztetnek ki, az 1893. évi IV. t.-c. 11. §-ában megállapított segélydíjjal, azaz ha felsőbb tanintézetet végeztek, évi 1000 korona, különben évi 800 korona segélydíjjal; a posta- és távirida-tisztképző tanfolyam szabályzata által előirt szakvizsga sikeres letételével a gyakornokok igényt szereznek a X. fizetési osztályba sorozott s az 1893. évi IV. t.-c.-ben meghatározott illetményekkel járó posta- és távirida-tiszti állásokra.

Budapest, 1900. június 11-én

A magyar posta, távirida és távbeszélő elnökigazgatója.

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége.

BUDAPEST, Váci-körút 32. szám.

Ajánlja a magy. kir. államvasutak gépgyárában készült

gőzcséplő készleteit, „Millenium“ legújabb szerkezetű: fűkaszaló-, marokrakó- és kévekötő aratógépeit,

melyek főelőnyei: préselt acéllemez-állvány, tégelyacél-alkatrészek, jó és könnyen hozzáférhető, elpusztíthatlan szerkezet,

továbbá: a szab. osztrák-magyar államvasutársaság resicai mezőgazdasági gépgyárban készült 3, 3½ és 4 lőerejű gőzcséplő-készleteit, Sack-rendszerű, acélöntésű ekefővel ellátott **ekéit**, „Boni“-fele kéttengelyű eketaligáit, járgányos cséplő-készleteit, szecskavágóit és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

Figyelmeztetés! Ezennel közhírré tesszük, hogy az összes ügynökeinktől, legyenek azok akár helyi ügynökök, akár utazó ügynökök, az eddig birt meghatalmazásokat f. évi január hó 31-ével megvontuk és azokat ezennel hatálytalanoknak nyilvánítjuk. Nevünkben és megbízásunkból tehát csakis azok járhatnak el, a kik 1900. február hó 1-én előtt elvett és általunk aláirt megbízás-al bírnak és csupán oly jogkörrel, a melyre ezen írásbeli megbízás kiterjed. Nehogy a **közönség tévútra vezettessék és nehogy nevünkkel visszaélések történhessenek**, felkérjük mindazokat, kik velünk üzleti összeköttetésbe lépni óhajtanak, hogy mindenkitől, a ki nevünkben eljár, írásbeli meghatalmazásának felmutatását tenni szíveskedjenek.

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége.

Képviselő: **Hirschmann Kristóf, Pozsony.**

8-10.

SZUPERFOSZFÁTOT,

kénsavas-kálit,
kénsavas-ammont,

KOVASAVAS-KÁLIT,

(dohánytrágyázásra)

KÉNPORT, (legfinomabb = 78% Chancel oidium ellen)

RÉZGÁLICOT, 98—99%

legolesőbban szállit a

„HUNGÁRIA“ műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.